

Ioan Dănilă

Introducere
în dialectologia românească
(Note de curs)

Editura „Alma Mater“
Bacău, 2012

CUPRINS

<i>Argument</i>	7
-----------------------	---

I. INTRODUCERE

I. 1. Domeniul de cercetare al dialectologiei	9
I. 2. Varietățile regionale ale unei limbi	
I. 2. 1. Dialect, subdialect; grai, subgrai	10
I. 2. 2. Idiolectul.....	11
I. 3. Cercetarea dialectală – tehnici și metode	
I. 3. 1. Generalități.....	11
I. 3. 2. Geografia lingvistică.....	16
I. 4. Incursiuni terminologice	16

II. DIALECTOLOGIA ROMÂNEASCĂ

II. A. Excurs în istoricul disciplinei	17
II. B. Limba română și varietățile ei regionale	
II. B. 1. Criterii de delimitare a varietăților regionale	18
II. B. 2. Perspectiva diacronică.....	19

III. STRUCTURA DIALECTALĂ A LIMBII ROMÂNE

III. A. Preliminarii	
III. A. 1. Formarea dialectelor românești.....	25
III. A. 2. Schiță de istorie a comunităților (ex-) românești.....	25
III. B. Structura dialectală a limbii române	
III. B. α . Generalități.....	27
III. B. β . Ramificațiile teritorial-istorice ale limbii române.....	27
III. B. β. 1. Dialectul dacoromân	
III. B. β . 1. 1. Generalități.....	27
III. B. β . 1. 2. Descriere	
III. B. β . 1. 2. 1. Fonetică și fonologie	
a) Vocalismul.....	27
b) Consonantismul.....	27
III. B. β . 1. 2. 2. Morfologie	
a) Substantivul.....	27
b) Articolul.....	28
c) Adjectivul.....	28
d) Pronumele.....	28
e) Numeralul.....	28

f) Verbul.....	28
II. B. β.1. 2. 3. Vocabularul.....	29
III. B. β.1.3. Subdialectele dacoromânei	
III. B. β. 1.3.1. Caracterizare generală	29
III. B. β. 1. 3. 2. Subdialectul moldovean	
O. Generalități.....	29
1. Descriere	
a) Fonetică și fonologie	
– Vocalismul.....	30
– Consonantismul.....	30
b) Morfologie	
– Substantivul.....	33
– Articolul.....	35
– Pronumele.....	35
– Numeralul.....	36
– Verbul.....	37
– Adverbul.....	39
– Interjecția.....	39
c) Sintaxa.....	40
d) Vocabularul.....	41
III. B. β. 1. 3. 3. Subdialectul muntean	
O. Generalități.....	41
1. Descriere	
a) Fonetică și fonologie	
– Vocalismul	41
– Consonantismul	44
b) Morfologie	
– Substantivul	47
– Articolul	48
– Adjectivul (pronominal)	
.....	49
– Pronumele	49
– Verbul	49
– Adverbul.....	52
– Prepoziția	53
– Conjunția	53
– Interjecția.....	54
c) Vocabularul.....	55
III. B. β. 1. 3. 4. Subdialectul bănațean	
O. Generalități.....	55
1. Descriere	
a) Fonetică și fonologie	

– Vocalismul.....	56
– Consonantismul.....	56
b) Morfosintaxă	
– Substantivul.....	56
– Articolul.....	57
– Adjectivul.....	57
– Pronumele.....	57
– Numeralul.....	57
– Verbul.....	57
– Adverbul.....	58
– Prepoziția.....	58
– Conjunția.....	58
– Fenomene lingvistice.....	59
c) Vocabularul.....	59
III. B. β. 1. 3. 5. Subdialectul crișean	
O. Generalități.....	59
1. Descriere	
a) Fonetică și fonologie	
– Vocalismul.....	60
– Consonantismul.....	60
b) Morfologie	
– Substantivul.....	61
– Articolul.....	61
– Pronumele.....	61
– Verbul.....	62
– Adverbul.....	62
– Prepoziția.....	62
– Conjunția.....	62
c) Vocabularul.....	62
III. B. β. 1. 3. 6. Subdialectul maramureșean	
O. Generalități.....	63
1. Descriere	
a) Fonetică și fonologie	
– Accentul.....	63
– Vocalismul.....	64
– Consonantismul.....	64
b) Morfologie	
– Substantivul.....	64
– Articolul.....	65
– Pronumele.....	65
– Numeralul.....	65
– Verbul.....	65

– Adverbul.....	66
– Prepoziția.....	67
– Conjunția.....	67
– Interjecția.....	67
c) Sintaxa.....	67
d) Vocabularul.....	67
III. B. β. 2. Dialectul aromân.....	69
III. B. β. 3. Dialectul meglenoromân	
III. B. β. 3. 1. Generalități.....	78
III. B. β. 3. 2. Descriere	
III. B. β. 3. 2. 1.	
Fonetică și	
fonologie	
a) Vocalismul.....	78
b) Consonantismul....	79
III. B. β. 3. 2. 2.	
Morfosintaxă	
– Substantivul.....	81
– Articolul.....	81
– Adjectivul.....	81
– Pronumele.....	82
– Numeralul.....	82
– Verbul.....	82
– Adverbul	83
– Prepoziția	83
– Conjunția	83
III. B. β. 3. 2. 3.	
Vocabularul	83
III. B. β. 4. Dialectul istroromân (Istroromâna, în	
 viziunea lui Traian Cantemir)	
1. Dialect, limbă romanică sau idiom	
mixt?.....	84
2. Traian Cantemir, istroromânist.....	87
3. Istroromâna, azi.....	89
III.C. Graiuri mixte.....	93
NOTE.....	102
Bibliografie selectivă a cursului.....	107
GLOSAR DE TERMENI	112